

Нормативно-правова база

Нормативно-законодавча база України з питань посади асистента вчителя

Нормативно-законодавча база України з питань посади асистента вчителя .

Посада “Асистент вчителя інклюзивного навчання” внесений у Державний Класифікатор професій за ініціативи Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (Наказ Держспоживстандарту № 327 від 28.07.2010).

Посада асистента вчителя передбачена “Типовими штатними нормативами загальноосвітніх навчальних закладів”, затвердженими Наказом МОН України № 1205 від 06.12.2010 р., зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 22.12.2010 р. за № 1308/18603.

Посада “Асистент вчителя загальноосвітнього навчального закладу з інклюзивним та інтегрованим навчанням” внесена у Перелік посад педагогічних та науково-педагогічних працівників” Постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2012 р. “Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 18.07.2012 р. “”Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України № 346 від 14.04.1997 р. № 963 від 14.06.2000 р.”

Лист МОН України № 1/9-529 від 26.07.2012 р. “Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання ”

Лист МОН України № 1/9-384 від 18.05.2012 р. “Про організацію інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах”

Наказ МОН № 1224 від 09.12.2010 р. “Про затвердження Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах”

Наказ МОН № 912 від 01.10.2010 р. “Концепція розвитку інклюзивного навчання”

Постанова Кабінету Міністрів України № 872 від 15.08.2011 р. “Про Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах ”

Наказ МОН №1/9-245 від 02.04.2012 р. “Щодо одержання документа про освіту учнями з особливими потребами у загальноосвітніх навчальних закладах”

Наказ МОН № 214 від 03.03.2016 “Про затвердження плану заходів МОН з виконання дій з реалізації Національної стратегії на період до 2020 року”

Лист МОН № 1/9-1 від 02.01.2013 р. “Про визначення завдань працівників психологічної служби системи освіти в умовах інклюзивного навчання”

Лист МОН № 1/9-539 від 08.08.2013 р. “Про організаційно-методичні засади забезпечення права на освіту дітям з особливими освітніми потребами”

Інформаційні ресурси у сфері інклюзивної освіти:

- Загальна декларація прав людини (проголошена ООН 10 грудня 1948 року):
www.minjust.gov.ua/udhra/udhr.html

- Конвенція ООН про права дитини (прийнята 20 листопада 1989 року, ратифікована Постановою Верховної Ради України від 27 лютого 1991 року)
www.chl.kiev.ua/UKR/konv_u.htm
- Декларація про права інвалідів (проголошена ООН 9 грудня 1975 року)
www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_117
- Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів (прийняті резолюцією 48/96 Генеральної Асамблеї від 20 грудня 1993 року)
www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_306
- Саламанкська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у сфері освіти осіб із особливими потребами (7-10 юня 1994 р.)
www.notabene.ru/down_syndrome/Rus/declarat.html
- Закон “Про освіту” (прийнятий 23 травня 1991 року N 1060-XII)
www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1060-12
- Закон України "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні" (21 березня 1991 року N 875-XII)
www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=875-12
- Закон України “Про охорону дитинства” (прийнятий 26 квітня 2001 року N 2402-III)
www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2402-14
- Закон України “Про реабілітацію інвалідів в Україні” (прийнятий 6 жовтня 2005 року N 2961-IV)
www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2961-15
- Концепція державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами (схвалена рішенням колегії Міністерства освіти і науки та Президії Академії педагогічних наук України 23.06.99)
www2.znz.edu-ua.net/storage/195.doc
- Концепція Державної програми розвитку освіти на 2006-2010 роки (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 липня 2006 року №396-р)

www.uazakon.com/document/fpart15/idx15806.htm

- Державна типова програма реабілітації інвалідів (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2006р. №1686)

www.gdo.kiev.ua/files/db.php?st=3311&god=2006

- Постанова Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів” (від 12 жовтня 2000 р. N 1545)

www2.znz.edu-ua.net/storage/95.txt

- Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку”(прийнята 5 липня 2004 р. N 848)

www.uazakon.com/document/fpart68/idx68267.htm

- Указ Президента України “Про додаткові заходи щодо посилення соціального захисту інвалідів та проведення в Україні у 2003 році Року людей з інвалідністю” (02.12.2002 № 1112/2002)

www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1112%2F2002

- Указ Президента України «Про першочергові заходи щодо створення сприятливих умов життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями» (від 01.06.2005 р. № 900/2005)

www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=900%2F2005

- Указ Президента України “Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні” (від 4 липня 2005 року N 1013/2005)

www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1013%2F2005

- Указ Президента України “Про додаткові невідкладні заходи щодо створення сприятливих умов для життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями” (від 18 грудня 2007 року N 1228/2007)

www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1228%2F2007

- www.education-inclusive.com/uk/index.php - канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»

- www.clientcenter.youcandothat.com/www-dev/ccds/uk/components.php - офіційний сайт проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»

- <http://www.canada-ukraine.org/> — Електронний Канадсько-український журнал спеціальної педагогіки, розміщений на сайті Канадсько-української дослідної групи (CURT)

- <http://www.isp-2006.narod.ru/> — Сайт інституту спеціальної педагогіки АПН України

- <http://www.ikpp.npu.edu.ua/> — Сайт інституту корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова

- <http://www.naiu.org.ua/> - Національна Асамблея інвалідів України, Всеукраїнське громадське соціально-політичне об'єднання

- <http://www.everychild.org.ua/> — сайт представництва міжнародної неурядової організації “Кожній Дитині” в Україні

- <http://www.info.rehab.org.ua/> – "Реабілітаційний простір" Інтернет-портал Наукового товариства інвалідів "Інститут Соціальної політики" (<http://www.rehab.org.ua/>)

- Звіт з прав дітей з особливими потребами на проживання у місцевій громаді.
www.osmhi.org/index.php?page=202&news=363&pages
- Звіт розроблений Європейською коаліцією з проживання у громаді і був представлений під час конференції, що проходила у Європейський день осіб з особливими потребами.
- www.osmhi.org/index.php?page=202&news=362&pages
- Люди з вадами розвитку: жити так, як живуть інші.
- Адаптована конвенція ООН щодо осіб з особливими потребами. Нью-Йорк, 13 грудня 2006р. www.osmhi.org/index.php?page=200&news=401&pages
- Звіт щодо умов та перспектив розвитку інституцій для дітей у Болгарії і прогрес, здійснений щодо виконання державних зобов'язань відповідно Конвенції ООН про права дітей (2003р.)
www.osmhi.org/index.php?page=202&news=493&pages=1
- Партнери заради кращої політики: посібник із включення (доступний на десяти мовах)
www.osmhi.org/index.php?page=202&news=335&pages
- Закон антидискримінації: порівняльне дослідження
www.osmhi.org/index.php?page=202&news=505&pages
- Матеріали сайту Всеукраїнського фонду «Крок за кроком»
<http://ussf.kiev.ua/index.php?go=Inklus&id=4>

Нормативно – законодавча база

у роботі вчителів-логопедів та вчителів – дефектологів:

Конституція України Розділ I, ст..№3, розділ II, ст..№21,23,27,49.

Конвенція ООН про права дитини (прийнята 20 лист. 1998).

Закони України « Про освіту», « Про дошкільну освіту», « Про охорону дитинства».

Закон України "Про освіту осіб з обмеженими можливостями здоров'я (спеціальну освіту)"(від 05.10.2004р. №6218) (проект)

Базовий компонент дошкільної освіти в Україні.

Базова програма розвитку дитини дошкільного віку « Я у Світі».

Положення про дошкільний навчальний заклад, затв. Постановою кабінету міністрів України від 12.03.2003.

Міжвідомча інструкція про організацію роботи та комплектування дошкільних виховних закладів компенсуючого типу (наказ № 250І 149 від 12.08.94).

Інструкція про ділову документацію в дошкільних закладах (наказ Міносвіти України № 32 від 30.01.98 р.).

Посадова інструкція вчителя-логопеда, вчителя - дефектолога ДНЗ та логопункта.

Концепція спеціальної освіти осіб з особливостями психофізичного розвитку в найближчі роки та на перспективу. (1996р.);

Концепція Державного стандарту освіти учнів з порушенням мовленнєвого розвитку (2000р.) (автор: В.Тарасун); -

Концепція стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку (2002р.) (автор: Є. Соботович)

Наказ Міністерства освіти України від 13.05.1993 № 135 «Положення про логопедичні пункти системи освіти»

Основні міжнародні документи в галузі інклюзивної освіти

В основі інклюзії лежить право людини на освіту, проголошене у Всесвітній декларації прав людини у 1948 році, де зазначається:

«Кожен має право на освіту...освіта має бути спрямована на розвиток людської особистості та посилення поваги до прав людини та основних свобод...».

Однаково важливими є положення «Конвенції про права дитини» (ООН, 1989), такі як право дитини не зазнавати дискримінації, зазначене у статті 2 та статті 23. Зокрема, у статті 23 йдеться, що дитина з особливими освітніми потребами повинна мати:

«доступ до освіти, виховання, медичного обслуговування, реабілітаційних послуг, професійної підготовки, максимально можливої соціальної інтеграції та індивідуального розвитку, включаючи його чи її культурний та духовний розвиток».

Стаття 29 «Цілі освіти» зазначає, що освіта дитини має бути спрямована на розвиток особи, талантів, розумових і фізичних здібностей дитини в найповнішому обсязі, освіта повинна сприяти розвитку потенціалу дитини в усіх сферах.

Логічним наслідком цих документів є те, що всі діти мають право на освіту, яка не дискримінує їх у жодних сферах, таких як етнічні, релігійні, статеві, мовні відмінності, економічне становище, особливі потреби.

Підхід до освіти на основі прав ґрунтується на трьох принципах:

1. Доступна та обов'язкова освіти
2. Рівність, інклюзія та відсутність дискримінації
3. Право на якісну освіту

Рух назустріч інклюзії включає в себе ряд змін на рівні цілого суспільства та малої громади, які супроводжуються розробкою правових норм на міжнародному рівні.

Вперше інклюзія була підтримана Всесвітньою декларацією прав людини у 1948 р. і знаходить відображення у всіх міжнародних документах у сфері освіти.

Всесвітня Декларація прав людини, 1948

Гарантує право на безкоштовну і обов'язкову освіту для всіх дітей.

Декларація прав дитини, 1959 р.

Принцип 5. Дитина, яка є неповноцінною у фізичному, психічному або соціальному відношенні, повинна забезпечуватися спеціальним режимом, освітою і піклуванням, необхідним зважаючи на її особливий стан.

Принцип 10. Дитина має бути захищена від практики, яка може заохочувати расову, релігійну або будь-яку іншу форму дискримінації. Вона

повинна виховуватися в дусі взаєморозуміння, терпимості, дружби між народами, миру й загального братерства, а також у повному усвідомленні, що її енергія та здібності мають бути присвячені служінню на користь інших людей.

Конвенція ООН «Про права дитини», 1989 р.

ратифікована Україною у 1991 р.

Стаття 23

Держави-учасниці визнають, що неповносправна в розумовому або фізичному відношенні дитина має вести повноцінне й достойне життя в умовах, які забезпечують її гідність, сприяють почуттю впевненості в собі й полегшують її активну участь у житті суспільства.

Всесвітня декларація «Освіта для всіх», 1990 р.

Освіта для всіх означає гарантію всім дітям їхнього права на доступ до якісної базової освіти.

Стандартні правила ООН щодо зрівняння можливостей інвалідів», 1993 р.

У цих Правилах міститься заклик до всіх держав зробити освіту осіб із фізичними та розумовими вадами невід'ємною частиною системи освіти.

Саламанська Декларація, 1994 р.

Містить заклик до урядів всіх країн затвердити на законодавчому рівні принцип інклюзивної освіти та приймати до загальноосвітніх шкіл усіх дітей, якщо не має виняткових випадків, які унеможливають це.

Програма дій щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами, 1994р.

Мета програми полягає в тому, щоб слугувати основою для вироблення політики й спрямовувати діяльність урядів, міжнародних організацій, національних установ з надання допомоги у реалізації положень Саламанської декларації.

Кожна особа з проблемами розвитку має право виявити власні побажання щодо своєї освіти в тій мірі, в якій це може бути точно встановлено. Батьки користуються невід'ємним правом на те, щоб з ними консультувалися стосовно форм освіти, які б найкращим чином відповідали потребам, обставинам життя чи сподіванням їхніх дітей.

Дакарська Декларація, 2000 р.

Цілі освіти тисячоліття – переконання, що всі діти матимуть доступ до обов'язкової освіти до 2015р., - ставить в центр уваги осіб з певними обмеженнями та дівчат.

Конвенція ООН щодо осіб з особливими потребами (ще розробляється) 2005р.

Відстоює права людей з особливими потребами на освіту без будь-якої дискримінації.

Міжнародні організації, що формують політику в галузі інклюзивної освіти

Важливим рушієм поширення інклюзії є міжнародні організації, які проводять дослідження, розробляють рекомендації для урядів різних країн, сприяють розвиткові інклюзивної політики. Такими організаціями, насамперед, є:

Організація Об'єднаних Націй (ООН)

Ряд керівних документів ООН спрямовано на розгортання та підтримку інклюзивної освіти. Основні заклики ООН :

- зауважують, що для того, аби втілювати інклюзивну освіту, держави мають застосовувати гнучкі навчальні програми, які можна адаптувати до різних потреб дітей;
- зосереджують увагу на тому, що необхідно впроваджувати безперервне навчання вчителів та надавати їм всебічну підтримку;
- відзначають, що місцеві громади мають формувати ресурси для забезпечення такої освіти.

ЮНЕСКО

Зусиллями ЮНЕСКО було організовано кілька Всесвітніх конференцій з питань освіти для людей з особливими освітніми потребами.

Серед найвизначніших – конференція в місті Саламанка (Іспанія), у якій взяли участь 92 уряди та 25 міжнародних організацій (1994 р.). Саламанська декларація містить Заклик до урядів усіх країн затвердити на законодавчому рівні інклюзивну модель освіти та приймати до загальноосвітніх шкіл усіх дітей, якщо немає виняткових випадків, які унеможливають це.

Таким чином, було запропоновано, щоб інклюзія стала загальною формою освіти, а спецшколи або спецкласи існували для виняткових ситуацій.

Положення Декларації спонукають уряди до розвитку інклюзивної освіти, а саме: до докладання більших зусиль для розвитку дошкільних стратегій та професійної освіти, забезпечення організації та реалізації програм підготовки педагогів і підвищення їхньої кваліфікації з огляду на принципи інклюзивної освіти. Остання конференція відбулася в Дакарі у 2000 р.

Організація Економічної Співпраці та Розвитку (OECD) тісно співпрацює з ЮНЕСКО і EUROSTAT і є найбільшим статистичним центром Європейського Союзу.

Одним з її операційних підрозділів є Центр освітніх досліджень та інновацій, який ініціює дослідження та втілення проектів, що мають на меті впровадження реформ. Низка досліджень, які проводила OECD у різних країнах, забезпечила такі *основні висновки*:

а) концепція соціальної справедливості, яка ґрунтується на правах людини, зазначає всюди, де це можливо: діти з особливими потребами мають навчатися у загальноосвітніх, а не в окремих навчальних закладах;

б) різноманітні національні підходи до залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх закладів забезпечують цінний досвід для ширших дебатів про освітню різноманітність й справедливість.

Виходячи із зазначеної концепції соціальної рівності та справедливості, учні з особливими освітніми потребами мають досягти таких самих навчальних результатів, як і їхні однолітки.

Це є певним викликом, який веде до питання різних рівнів або варіантів результатів навчання для учнів з особливими потребами. Підхід, що базується на правах людини, має забезпечувати прогрес і, відповідно, оцінювання індивідуального прогресу упродовж засвоєння навчальної програми.